

Posudek diplomové práce na téma „Odzbrojení: vývoj bilaterálních smluv mezi USA a Ruskem“ předložené Lukášem Svobodou

Práce v celkovém rozsahu 75 stran byla dokončena 7. dubna 2014.

1. Aktuálnost tématu:

Předložená diplomová práce je zaměřená na stále aktuální problematiku možného /a nanejvýše potřebného/ jaderného odzbrojení, kde největší váha nesporně spočívá na USA a Ruské federaci. Potud je autorova volba tématu smysluplná a potřebná.

2. Náročnost tématu:

Náročnost zvoleného předmětu zkoumání je daná několika skutečnostmi. Z hlediska mezinárodního práva jsou bilaterální smlouvy s ohledem na jejich obsah, jedinou možnou formou a to se všemi úskalími konsensuálního důvodu závaznosti. Druhou skutečností je pak mocensko-politická podmíněnost vzniku a efektivity souhlasného projevu vůle obou jaderných mocností, které – zejména v době studené války – nesmiřitelně rozdělávaly protichůdné mocenské zájmy a jediné, co je v určitých etapách uvolnění napětí vedlo k uzavření smluv, o nichž autor pojednává, bylo stoupající riziko vzájemného sebezničení. Autor sice tyto politické determinanty naznačuje, ale podle názoru oponentky ne dosti důsledně. To je pak zjevné zejména na příslušné smluvní aktivitě obou mocností v postbipolární éře, kde z autorova popisu smluvních aktivit obou států není patrné, nakolik nová mocenská situace změnila jejich vztah k jaderným zbraním a zejména k jejich postupné likvidaci /nejen překonaných systémů/. K této otázce by autor mohl zaujmout stanovisko v ústní obhajobě. Zvolené koncepci práce, s důrazem na časovou posloupnost relevantních smluv, odpovídá i historicko-logická metoda zpracování. Skutečnost, že se autor soustředil především na výklad obsahu, který je převážně technické povahy, vedl k často nadměrnému deskriptivnímu popisu technických detailů, v nichž čtenář za často ztrácí orientaci. Nadto si tak autor vytvořil minimální prostor pro skutečnou analýzu zkoumané smluvní materie.

3. Kritéria hodnocení:

Autor si za cíl své diplomové práce vytknul „seznámit čtenáře se zásadními historickými událostmi a poskytnout jim ucelený obraz o problematice bilaterálních smluv mezi Spojenými státy a Ruskou federací v oblasti jaderného odzbrojení“. Tomuto cíli nesporně dostál, alespoň v tom směru, že v náležitém časovém sledu uvedl nejdůležitější bilaterální smlouvy /ať již vstoupily v platnost či nikoliv/, týkající se omezení jaderných arzenálů obou zemí. I v této souvislosti je třeba zdůraznit, že dobově podmíněný konsensus obou hlavních jaderných protagonistů je determinován především mocensko-politickými okolnostmi. V tomto směru zejména strategické soupeření USA a tehdejšího SSSR vytvořilo dilema spojené na jedné straně se snahou oslabit protivníka a získat mocenskou převahu /vázanou právě na jaderný potenciál/, a zároveň se vyhnout jadernému konfliktu, či jakémukoliv přímému střetu, který by v jaderný konflikt mohl vyústit. V této souvislosti je ke škodě věci, že autor využíval dobové, jednostranné a ideologicky omezené knižní prameny /Vajnar, Mrázek/ a vcelku bohatý seznam světové literatury uvedený v bibliografii zůstal – až na výjimky – nevyužitý.

Ke kladům práce naopak nesporně patří samostatnost jejího zpracování, logické řazení jednotlivých kapitol a důsledná práce s primárními prameny.

Analýza samotných mezinárodněprávních aspektů /zejména procesní povahy/ je dostatečná a to už s přihlédnutím ke skutečnosti, že zejména v domácí nauce mezinárodního práva jim až na výjimky /Ondřej/ není věnovaná adekvátní pozornost.

Předložená diplomová práce je vybavena skromnějším poznámkovým aparátem, který je – po formální stránce – kvalifikovaně sestaven. Jazyk práce je odborný a na požadované literární úrovni.

V ústní obhajobě by se autor mohl, kromě výše uvedených připomínek, zhostit i otázky, nakolik smluvní úprava odzbrojení /chápána v širokém slova smyslu sdíleném i autorem/, představuje zvláštní smluvní režim a zda regulace odzbrojení je dnes samostatné odvětví mezinárodního práva.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a předběžně jí hodnotím jako dobrou.

V Praze dne 26. 5. 2014

doc.dr. Stanislava Hýbnerová

oponentka